

universitní budovy, universitních ústavů a různých předmětů majících vztah k universitě.

Podobného rázu jsou ročenky týkající se dvou následujících let Komenského university. Poznáváme z nich, jak universita tato utěšeně zkvétá a jak roste zejména počet jejího posluchačstva. K.

Právo římské.

Jörs Paul, *Römisches Recht; Geschichte und System des römischen Privatrechts, nebst Abriss des römischen Civilprocess-rechts* von Leopold Wenger. 1927.

Není nikterak vadou tohoto spisu, že předčí svou stručností veškerá dosavadní díla o právu římském, nappak za jeho přednost pokládám, že se spisovateli podařilo shrnouti v něm vše podstatné a pozoruhodné z práva soukromého, pramenů i processu římského na pouhých 280 stranách obyčejného formátu, kterýž výkon nebyl dosud dosažen žádnou jinou prací o právu římském, ani institucemi Sohmovými, jež touž látku vypisují na 745 stranách, ba ani institucemi Czyhlarzovými, které při veškeré přesnosti a úsečnosti potřebují k témuž účelu 432 stran. Při tomto stavu věci překvapuje poněkud, že spis nese titul »Dějiny a systém soukromého práva římského«, pod kterýmž názvem obyčejně si představujeme dle dnešních zvyklostí zevrubnější vyličení dějinného vývoje norem římskoprávních. Jest na jcvě, že při této kromobyčejné stručnosti spisovatelově nemůžeme očekávat, že by ve spise převládala snaha po obsírnějších historickoprávních výkladech jednotlivých institucí právních; naopak z povahy spisu vyplývá, že spisovatel podává z práva římského právě jenom to, co tvoří vlastní jeho podstatu, a co jest zároveň žádoucím, aby zachováno bylo v paměti inteligentního právníka. Spis má zřejmě za účel, podati minimální měřítko vědomostí o právu římském, jež by odpovídalo dnešním požadavkům studia na školách vysokých. Ano, mám za to, že by se bez újmy základní tendence spisu dalo ještě ledacos vypustiti nebo zkrátiti, tak na př. v kapitole o otroctví. Tato, v římském právu velmi význačná instituce zahrnuje ve spise, p čítaje v to i právo propuštěnců, ano i právo patronátní toliko ne celých 5 stránek (st. 46—51); z nich však půl stránky věnováno jest obsahu zákona Fufiova Caniniova a zákona Aliova Sentiova, jimiž byly manumisse omezeny, ač by stačilo, kdyby o těchto, pro další vývoj práva bezvýznamných normách stala se ve spise jenom zcela povšechná zmínka. Jinak sdílím zásadní ideu spisovatelovu, podati zkrácenou formou přehledně hlavní zásady romanistické jurisprudence, kteráž myšlenka jest zajisté velmi sympatická, a mám za to, že též zcela vhodně zapadá do rámce dnešní velmi změněné soustavy studijní; neboť není přece účelem studia římskoprávního, aby adepti vědy právní při dnešním nadměrném rozsahu disciplin právních opatřili si snad jenom k účelům zkušebním přechodně znalost těch kte-

rych starobylých norem římskoprávních, jež pro život právníký nemají zajisté větší ceny než kterékoli, třeba dosti zajímavé přežitky právní, jež shledáváme ve právech i u jiných národů evropských, asijských neb i afrických, ale hlavní význam studia římského práva soukromého i processu spatřuji v tom, že ono jest nad jiné způsobilé, aby se svou obsahovou i formální vytříbeností stalo nepostradatelnou přípravou pro získání jasného, logicky přesného myšlení právního, jakož i pro zdokonalení se v technice právní, pro niž poskytuje nám klassická literatura římskoprávní mnohonásobné vzory dokonalosti. Z té příčiny vítám spis Jörsüv, doplněný Wengrem, jenž přehledně a výstižně vyčerpává celou látku o právu římském, dospívaje v tom směru až k samým hranicím možnosti.

Dr. Jos. Vančura.

Církevní právo.

Z české literatury o poměru mezi státem a církví.

Poměr mezi státem a církví jeví přirozeně stálou přitažlivost z důvodů, kterých zde netřeba zvláště vytýkati. V minulém ročníku zmínili jsme se o dvou H o b z o v ý c h spisech; tentokráte oznamuje jiné práce, samostatně vyšlé.

Josef V a c e k, profesor právnické fakulty Masarykovy univerzity vydal již v letech 1921—1923 první díl spisu, který má poněkud záhadný titul: »Právní názory církve římsko-katolické ve světle dějin«, a to jako I. svazek »Knihovny českého akademického spolku »Právník« v Brně«, věnovaný moravskému akademickému dorostu, 8°, XVIa 241 str. Že teprve teď spis oznamujeme, vysvětluje se domněnkou, že pokračování vyjde brzy, zatím však se prodloužilo z pochopitelných důvodů. V a c e k podává vznik církve římskokatolické (hlava I.), její vývoj až do rozpadnutí francské říše (hlava II.), snahy hierokratické a jejich výsledky (hlava III.), období úpadku církevní moci (hlava IV.), a to prozatím do vystoupení Lutherova.

Přítomný spis sleduje cíl podati výklad názorů římskokatolické církve na stát a zároveň i přehled názorové reakce, k níž došlo za dob feudálního státu, zejména reakce českých kališníků a bratrů českých; proto je českému hnutí reformačnímu věnována valná část výkladů, a to str. 45—224. Tyto výklady obsahují vedle církevní historie i nástin českých politických dějin a ukazují na soudružnost Moravy a Čech v boji kališníkův a českých bratrů proti oficiální církvi.

V předmluvě prohlašuje V a c e k, že je proti rozluce i proti koncordátu, ale zamlouvá se mu poměr vyhraněný pod zorným úhlem blahovolného dozoru státu nad církví, za něhož by prý duchovenské kruhy římskokatolické staly se záhy mocnou oporou nového státu našeho.

K a m i l H e n n e r vydal v »Českém Čtenáři«, Praha, roč. XV., sv. I, 1923, str. 104, »Rozluku státu a církve« po stránce historické a dogmatické v přehledu.